

Alternatief voor bestuiven met een penseeltje

Nieuwe wind in fruitteeltsector door internationale samenwerking

De populatie van honingbijen en wilde bijen gaat de laatste tijd zorgwekkend achteruit. Voor belangrijke fruitregio's – zoals Hageland en Haspengouw – die in sterke mate afhankelijk zijn van de bestuiving, is dit een ware nachtmerrie. Dankzij het internationaal samenwerkingsproject "Meer natuur voor pittig fruit" slaan zeven partners uit België en Nederland vanaf vandaag de handen in elkaar met fruittelers en gemeenten uit deze fruitregio's om de 'bestuivingscrisis' aan te pakken. De samenwerking die via het Europese Interreg-programma Vlaanderen-Nederland ondersteund wordt, moet vanuit een ecologisch model waarin de nieuwste Vlaamse en Nederlandse kennis wordt verzameld, leiden tot maatregelen om de bijensterfte tegen te gaan.

Op Vlaams niveau situeert ongeveer 60% van de totale fruitproductie zich in het Limburgse Haspengouw. De overige 40% van het teeltgebied ligt grotendeels in het Vlaams-Brabantse Hageland. Samen zorgen ze voor een productiewaarde die ruim 300 miljoen euro bedraagt. Ook naar tewerkstelling toe draagt de fruitsector voor beide regio's een groot economisch belang. De sector is hier goed voor duizenden rechtstreekse arbeidsplaatsen maar ook nog eens voor een paar duizend arbeidsplaatsen in aanverwante activiteiten. De grote economische waarde wordt echter steeds meer ondermijnd door de toenemende bijensterfte. Appel-, peren- en kersentelers die erg van bestuiving afhankelijk zijn, vinden steeds moeilijker voldoende bijenvolken om de fruitbloesems te bestuiven.

“Om de evolutie naar bestuiving met een penseeltje, zoals dit de dag van vandaag in delen van China gebeurt, tijdig te voorkomen, is het dringend tijd voor actie. Om dit te doen willen we de bestuivende insecten die in de regio voorkomen optimaal ondersteunen.” Zo zegt coördinator Raf Stassen van Regionaal Landschap Zuid-Hageland, de lead partner van het project. “Als Regionaal Landschap hebben we de opdracht om te werken aan verbindingen in het landschap, in alle betekenissen van het woord.”

Zaken als verstedelijking, intensivering van de landbouw met meer en meer grootschalige monoculturen, hebben de voorbije decennia de biodiversiteit doen dalen. Nuttige insecten waaronder bijen vinden hierdoor minder voedsel en minder nestmogelijkheden. Ondanks de geïntegreerde teelttechnieken waarbij de voorbije jaren reeds een aantal biodiversiteitsmaatregelen gestimuleerd werden, blijken heel wat boomgaarden gemiddeld genomen ecologisch vrij arm. Er is weinig ruimte voor opgaand groen en voor 'wildige' overhoekjes met een rijkere biodiversiteit aan fauna en flora.

Door middel van het project 'Meer natuur voor pittig fruit' worden nu in de belangrijkste fruitregio's van Vlaanderen en Nederland bijkomende activiteiten ontwikkeld om de habitat en dus ook de levensvatbaarheid van de bestuivers te vergroten.

“Het is de eerste keer dat op zulke schaal actie ondernomen wordt om de ecosysteemdienst van bestuivers veilig te stellen.” Zo vult Mark Florquin, gedeputeerde van economie en innovatie aan. “Door integratie van meer biodiversiteit en natuur in een landschap dat hoofdzakelijk gekenmerkt wordt door fruitteelt, bouwen we aan een duurzame formule.”

Monique Swinnen, gedeputeerde van landbouw in Vlaams-Brabant drukt uit hoe belangrijk dit project is voor de fruitteelt. “Een diversiteit aan bestuivers zorgt voor een hogere garantie op een goede oogst. Door de integratie van natuur in bedrijfsvoering van een fruitteeler, creëert men een win-win voor natuur en landbouw.”

Om deze win-win te bereiken zal worden samengewerkt met zeven projectpartners en meer dan 100 fruitteelers uit vier Nederlandse en Vlaamse provincies (Belgisch en Nederlands Limburg, Vlaams-Brabant en Zeeland). Zoals zich dit uit in hun pioniersrol op het vlak van de geïntegreerde teelt, staan fruitteelers open voor biodiversiteit. Daarnaast zijn het echte natuurkenners gezien ze zelf op til zijnde plagen en natuurlijke bestrijders moeten herkennen. Interesse én kennis van wilde bestuivers zal daardoor snel ingang vinden.

“De huidige bestuivingscrisis blijkt doorslaggevend om fruitteelers bereid te vinden om te investeren in bloemen en struiken in en omheen de percelen. Dit vergt evenwel gerichte en laagdrempelige wijzigingen in het teelt-systeemdenken en in de teelttechniek. Gezien telers en hiervoor open staan is het haalbaar om nu op grotere schaal hierop in te zetten”, klinkt het bij kersvers voorzitter van projectpartner pcfruit en Limburgs gedeputeerde van landbouw Inge Moors. “Door hierin ervaringen uit een breed en grensoverschrijdend netwerk te delen kunnen we samen de toekomst van een belangrijke economische motor verder verzekeren.”

Fruitteler Stefan Veulemans is fier om zijn deelname aan het project te bevestigen. “Als fruitteeler engageer ik mij om een aantal acties op te nemen in mijn bedrijf. Dit kan gaan van bloemenmengsels inzaaien, aangepast beheer uitvoeren tot extra nestgelegenheid creëren voor wilde bijen.”

Ook zullen via dit project specifieke maatregelen voor andere diersoorten genomen worden die voor een stuk meeliften met de maatregelen voor bijen. Het betreft soorten die voornamelijk ook nuttig zijn zoals vleermuizen (tegen wantsen of mogelijk de nieuwe Aziatische suzuki-fruitvlieg), evenals marterachtigen en kleine roofvogels zoals steenuil en torenvalk (tegen woelratten en woelmuizen) die vandaag de dag zeer veel schade berokkenen in boomgaarden. Dit biedt bijkomende kansen op het vlak van geïntegreerde plaagbestrijding met vermindering van chemische bestrijding. De projectpartners hopen met dit project dan ook een pioniersrol te kunnen spelen in het uitwerken van een duurzame aanpak van deze stijgende problematiek.

Het gehele project kadert binnen het Europese Interreg programma Vlaanderen-Nederland waar een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro is vrijgemaakt voor de uitvoering van dit project.

Voor meer informatie:

Raf Stassen (raf.stassen@rlzh.be of 0496 29 40 82)

Sus Bergmans (sus.bergmans@vlaamsbrabant.be of 016 26 74 12)

Joris Verhees (joris.verhees@limburg.be of 011 23 74 25)

